

**KONFERENCJA NAUKOWA EWOLUCJA STRATEGII
RYNKOWYCH – MEDIA, KORPORACJE, INSTYTUCJE,
27–28 MAJA 2021 R.**

W maju 2021 r. odbyła się druga edycja zainicjowanej w 2018 r. na Uniwersytecie Wrocławskim konferencji pod nazwą „Komunikowanie międzynarodowe w społeczeństwie sieciowym”. Tegoroczna edycja online została przygotowana wspólnie przez Instytut Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego i Kolegium Zarządzania Akademii Leona Koźmińskiego, a patronowało jej Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej. W komitecie organizacyjnym konferencji znaleźli się: prof. dr hab. Stanisław Jędrzejowski (ALK), dr hab. Gavin Rae (prof. ALK), dr hab. Magdalena Ratajczak (prof. UWrocław), dr Krzysztof Kuźmicz (ALK), dr Marta Ryniejska-Kiełdanowicz (UWrocław), dr Bartłomiej Łódzki (UWrocław) i dr Justyna Arendarska (UWrocław). Nagranie jest udostępnione na kanale Akademii Leona Koźmińskiego (YouTube).

Obrady konferencji skupiały się wokół przemian strukturalnych podmiotów rynku medialnego oraz jego otoczenia biznesowego i instytucjonalnego, wywołanych rozwojem internetu i technologii cyfrowych. Inspiracją do podjęcia tej tematyki były badania naukowe prowadzone przez zespoły reprezentujące obie uczelnie, a także ich obecna współpraca z mediami, firmami i organizacjami społecznymi. Inicjatorom spotkania przyświecała idea zaproszenia badaczy, którzy podejmują temat konwergencji, pojawiania się nowych usług medialnych lub platform dystrybucyjnych łączących w sobie technologie informatyczne, elektroniczne oraz telekomunikacyjne, ale również spotkania z praktykami, którzy w pracy zawodowej mierzą się z potrzebą adaptacji do tych zmian technologicznych.

W charakterze key-note speakera wystąpił prof. Hartmut Koenitz z Södertörn University w Sztokholmie z wykładem zatytułowanym „Interactive Digital Narrative for Complexity Representations. Enabling Discourse for 21st Century”. W swoim wystąpieniu gość specjalny konferencji skupił się na wyjaśnieniu pojęcia IDN, które zdefiniował jako „ekspresyjną formę narracyjną w mediach cyfrowych”. IDN to nic innego jak interaktywne narracje cyfrowe w grach wideo, technologiach immersyjnych takich jak wirtualna rzeczywistość lub rozszerzona rzeczywistość, które są również obecne w dziennikarstwie lub filmach dokumentalnych. Profesor Koenitz odniósł się w swoim wystąpieniu do relacji pomiędzy cyfrowymi a tradycyjnymi narracjami, które można spotkać nie tylko w powieściach i sztuce, ale także w przekazach dziennikarskich.

Ponieważ do udziału w konferencji zostali zaproszeni nie tylko reprezentanci środowisk naukowych, ale także przedstawiciele biznesu oraz instytucji społecznych i organizacji pozarządowych, wystąpienia konferencyjne podzielono na panele o charakterze naukowym i panele praktyków. Wystąpienia w części naukowej skupiały się wokół następujących obszarów tematycznych: „Media cyfrowe – platformy i algorytmy”, „Media cyfrowe – dane”, „Technologie cyfrowe”, „Dziennikarstwo i media”.

Wśród wystąpień konferencyjnych największą grupę stanowiły prelekcje związane z funkcjonowaniem platformom cyfrowych i algorytmizacją. Prof. dr hab. Tomasz Goban-Klas poświęcił swoje wystąpienie zjawisku komunikowania się człowieka z maszyną na przykładzie Alexy, wirtualnej asystentki stworzonej przez firmę Amazon. Prof. dr hab. Jan Kreft (Politechnika Gdańska) w wystąpieniu zatytułowanym „Dlaczego Facebook i Google powinny upaść. W uścisku władzy algorytmów” odniósł się do władzy superplatform, które są nie tylko miejscem utrzymywania relacji społecznych, ale przede wszystkim ogromnymi korporacjami osiągającymi zyski z dostępu do danych swoich użytkowników.

Wątek związany z badaniami nad algorytmizacją kontynuowany był w prezentacjach młodych badaczek reprezentujących Uniwersytet Jagielloński. Mgr Barbara Cyrek na przykładzie platform livestreamingowych przedstawiła nowy model biznesowy mediów społecznościowych zwany ekonomią daru i uwagi oparty na idei *crowdfundingu*. Mgr Mariana Fydrych w swoim teoretycznym wystąpieniu zwróciła uwagę na społeczne konsekwencje i techniczne ograniczenia wykorzystania algorytmów, sztucznej inteligencji i maszynowego uczenia, takie jak pętle informacji zwrotnej, zniekształcenia danych, manipulowanie użytkownikami. Badania obu autorek wzmocniły tezę głoszoną przez innych badaczy o negatywnych konsekwencjach rozwoju platform społecznościowych i zawłaszczaniu przez nie coraz nowszych obszarów życia społecznego.

Obszar tematyczny konferencji związany z mediami cyfrowymi i przetwarzaniem cyfrowych danych był reprezentowany przez kilku badaczy, którzy podzielili się ze słuchaczami refleksją teoretyczną, a także wynikami badań opartymi na technologiach *big data*. Prof. UMCS Piotr Celiński poruszył temat tworzenia kultury cyfrowej, pozyskiwania danych oraz trendów w zakresie mapowania i indeksowania danych, a także strategii budowania świadomości wśród użytkowników wobec procesu powszechnego zbierania danych – od strategii *selfsurveillance* i *counter-surveillance* poprzez postulat tworzenia kultury otwartych danych aż do kształcenia w zakresie kompetencji danowych (*data literacy*). Prof. dr hab. Włodzimierz Gogołek (UW) w swoim referacie „*Big data* o mediach. Identyfikacja i monitoring treści” zaprezentował wyniki analizy sieciowej, w której badano klastry pojęć z branży mediów. Wyniki zaprezentowanych badań pozwalają zidentyfikować kluczowe branże przemysłu medialnego, a co za tym idzie, wskazują kierunki inwestycji w media, a także wyznaczają najważniejsze obszary edukacji medioznawczej. Dr Sylwia Klus (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) i dr inż. Leszek Wanat (Collegium Da Vinci) na podstawie studium przypadku związanego z przemysłem drzewnym wykazali użyteczność narzędzi analitycznych z obszaru *big data*

do analizowania wybranych trendów rynkowych w warunkach silnej niepewności związanej z rozwojem pandemii.

Obszar tematyczny konferencji związany z wpływem technologii na komunikowanie społeczne został w dużej mierze zdominowany przez badaczy reprezentujących nauki socjologiczne, którzy podzielili się z uczestnikami konferencji swoimi refleksjami i wnioskami wynikającymi z diagnozy dynamicznie zmieniającego się życia społecznego. Prof. Kazimierz Krzysztofek odniósł się w swoim wystąpieniu zatytułowanym „Społeczeństwo 5.0: zbędny czy potrzebny szyld. Refleksje socjologa” do strategii informatyzacji Japonii, której istotą jest przejście ze społeczeństwa informacyjnego do społeczeństwa zrównoważonego rozwoju, w którym nastąpi integracja przestrzeni cyfrowej i fizycznej. Prof. dr hab. Dariusz Jemielniak (ALK) w swojej prezentacji zatytułowanej „Społeczeństwo współpracy: jak technologia wzmacnia nasze naturalne dążenia do współpracy” odniósł się do pojęcia *sharing economy*, czyli gospodarki dzielenia się/wymiany, której sprzyjał okres pandemii.

Dr hab. Magdalena Szpunar poruszyła w swoim wystąpieniu problem kwantyfikacji życia społecznego. Autorka odniosła się do kwestii deficytów narzędzi i technologii służących do pomiaru rzeczywistości społecznej. W głęboko humanistycznej perspektywie badawczej autorki wszelkie narzędzia służące standaryzacji redukują wielowymiarowość człowieka do pojedynczego wymiaru, nie dają możliwości zbadania moralności, więzi społecznych, stosunku do drugiego człowieka, a także rozumienia siebie. Prof. Szpunar zwróciła uwagę, że datafikacja i algorytmizacja mogą prowadzić do upadku humanistyki.

Wśród wystąpień konferencyjnych odnoszących się do wpływu technologii na życie społeczne nie zabrakło również prezentacji prof. Magdaleny Ratajczak z Uniwersytetu Wrocławskiego, która przedstawiła w perspektywie politologicznej ewolucję dyplomacji pod wpływem internetu i technologii cyfrowych. Profesor zwróciła uwagę na fakt, że nowe narzędzia komunikowania używane w dyplomacji publicznej, kulturalnej i historycznej oraz humanitarnej prowadzą do poszerzania się grona aktorów i odbiorców tej komunikacji. Z kolei dr Kinga Przybyśz-Polakowska (mElements S.A.) w prezentacji „Technologia, pandemia i kultura organizacyjna. Case study na przykładzie mElements S.A.” zaprezentowała wyniki badań dotyczących zmiany kultury organizacyjnej firmy wywołanej upowszechnieniem nowych technologii, a przede wszystkim omówiła narzędzia budowania i mierzenia kultury organizacyjnej i ich wykorzystanie w okresie pandemii, co ułatwiało adaptację do zmian w komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej.

W obszarze tematycznym związanym z wpływem technologii na media i dziennikarstwo zostały zaprezentowane badania dotyczące zmian nie tylko na rynku mediów informacyjnych. Dr hab. Wojciech Skrzydlewski (prof. UAM) poświęcił swoje wystąpienie „Wirtualne symfonie dla każdego – muzyka w cyberprzestrzeni – perspektywa medioznawcy” zmianom rynku muzycznego i show-biznesu pod wpływem nowych technologii. Z kolei dr Iwona Grodź (WSUS) przedstawiła wyniki badań dotyczących segmentacji audytorium kultury w mediach i tworzenia nowej wspólnoty użytkowników kultury. Celem autorki było odpowiedzenie na pytanie, w jaki sposób współcześni odbiorcy korzystają z treści kulturalnych w formie

online, jakich materiałów poszukują i jakie mają oczekiwania względem serwisów cyfrowych. Wystąpienie dr. Adama Szynola (UWr) było poświęcone przeobrażeniom strukturalnym i strategiom zarządzania regionalną prasą codzienną. Autor zwrócił uwagę na ostatnie zmiany w strukturze właścicielskiej jednej z największych polskich grup wydawniczych – Polska Press – i odniósł się do perspektyw dalszego rozwoju rynku medialnego w Polsce.

Badania prezentowane w trakcie ostatniej sesji konferencji uwzględniały także wpływ pandemii koronawirusa na współczesne dziennikarstwo i media. Dr Malwina Popiołek (UJ) i mgr Monika Hapek (UJ) swoje wystąpienie pt. „Pandemia jako wyzwanie w pracy współczesnych dziennikarzy” poświęciły omówieniu badań nad źródłem powstawania dezinformacji w mediach opiniotwórczych. Natomiast dr Anna Miotk (UW) odniosła się do zjawiska infodemii związanej z pandemią COVID-19 i na podstawie badań empirycznych omówiła skutki tego zjawiska dla organizacji medialnych i odbiorców.

Organizatorom konferencji udało się zaprosić do udziału w konferencji grono dziennikarzy i osób pracujących w branży medialnej, którzy zgodzili się podzielić swoimi doświadczeniami w zakresie wykorzystywanych strategii cyfrowych i nowych technologii, kompetencji cyfrowych, aktywności odbiorców w środowisku cyfrowym. Z kolei goście reprezentujący instytucje publiczne, firmy i organizacje pozarządowe odnieśli się do procesu adaptacji pracowników do nowych technologii, który wywołała pandemia koronawirusa, a w konsekwencji konieczność wykorzystania narzędzi do pracy zdalnej. Niemal wszyscy uczestnicy dyskusji panelowych podkreślili, że sytuacja kryzysowa wywołana pandemią będzie stanowiła nieodwracalne źródło zmian technologicznych i organizacyjnych w reprezentowanych przez nich obszarach działalności.

Justyna Arendarska

 orcid.org/0000-0001-9070-4519